

LUIGA MODY HÄÄL BORENIUS

Ettevõtte või aktsiate soetamisel arvesta ka maksuriskidega

Luiga Mody Hääl Borenius

Tegevuse laiendamisel läbi ettevõtte (iseseisva majandusüksuse) või äriühingu aktsiate/osade omandamise on ääretult oluline pöörata tähelepanu ka võimalike maksuriskide ületulekule.

Kuna maksusumma määramise aegumistähtaeg on 3 või 6 aastat, tuleb teada ostetava ettevõtte või äriühinguga seonduvaid maksuriske. See, millised maksuriskid ostetava ettevõtte või äriühinguga seonduvad, selgitatakse välja ostuanalüüsi käigus (*tax due diligence*). Samas on oluline pöörata tähelepanu sellele, milliste maksuriskide eest vastutavad endised omanikud ja milliste eest uued omanikud.

Kuivõrd uue omaniku vastutus maksuriskide eest sõltub sellest, kas tehing struktureeritakse äriühingust varade ja/või kohustuste omandamisena (so ettevõtte üleminekuna) või äriühingu aktsiate/osade omandamisena, vaatleme alljärgnevalt maksuriskide üleminekut mõlema variandi osas eraldi. Välisriigis asuvate ettevõtete või äriühingute aktsiate/osade omandamisel sõltub maksuriskide ületulek selle riigi siseriiklikust õigusest.

Ettevõtte üleandmine

Vaatame esmalt juhtumit, kui soetatakse Eestis asuv ettevõtte (majandusüksus). Nt AS A omandab OÜ'le B kuuluvatest kauplustest ühe kaupluse koos selle kauplusega seonduvate varade ja kohustustega. Paar aastat hiljem selgub, et OÜ B oli deklareerinud selle kaupluse käivet ebakorrektselt ning maksuhaldur nõuab käibemaksu ja intresside tasumist. Kellelt maksuhaldur sellise kohustuse täitmist nõuda saab?

Maksuriskide üleminekut ettevõtte üleminekul reguleerivad maksukorralduse seaduse §'d 37 ja 38 ning võlaõigusseaduse §'d 182 ja 183. Tuginedes nimetatud paragrahvidele, tuleks asuda seisukohale, et ettevõtte ülemineku korral jäävad maksukohustused osas, mis on ülemineku ajaks muutunud sissenõutavaks või mis muutuvad sissenõutavaks viie aasta jooksul pärast üleminekut, seaduse kohaselt solidaarselt vastutavaks nii müüja kui ka ostja. Solidaarse vastutuse korral võib maksuhaldur nõuda maksukohustuse täielikku või osalist täitmist nii üleandjalt ja omandajalt ühiselt või igähelt või mõnelt neist. Kuigi sellise solidaarse vastutuse vajalikkus on siinkohal autori arvates küsitav (maksuhaldur saaks omi huve realiseerida ka tuginedes MKS §'le 84), tuleb sellise võimaliku riskiga ostjal siiski arvestada.

Kuivõrd vastutus on solidaarne, on ääretult oluline reguleerida vastutuse jagunemine detailsemalt poolte vahel sõlmitavas ettevõtte müügi lepingus. Kuna ostjal on ostuprotsessis piiratud võimalused kõikide võimalike maksuriskide väljaselgitamiseks, soovivad ostjad enamikel juhtudel jätta võimaliku vastutuse ilmnemata maksuriskide eest müüjale. Iseenesest annab sellise vastutuse piiramise võimaluse VÕS §182, kuid see eeldab kokkulepet võlausaldajaga, mida praktikas väga rakendada ei soovita. Seetõttu kasutatakse enamustel

Advokaadibüroo Luiga Mody Hääl Borenius Attorneys at Law Luiga Mody Hääl Borenius

Tallinn Kawe Plaza, Pärnu mnt 15, Tallinn 10141, Estonia Tel +372 6651 888 Fax +372 6651 899 www.lmh.ee

Helsinki Attorneys at law Borenius & Kempainen Ltd, Yrjönkatu 13 A, FI-00120 Helsinki, Finland Tel +358 9 615 333 Fax +358 9 6153 3499 www.borenius.com

Riga Attorneys at Law Liepa, Skopiņa / Borenius, Lacplesa 20a, LV-1011 Riga, Latvia Tel +371 7201 800 Fax +371 7201 801 www.borenius.lv

Vilnius Attorneys at law Foigt & Partners / Regija Borenius, J. Jasinskio str 16 A, 8th floor, LT-01112 Vilnius, Lithuania Tel +370 5264 9555 Fax +370 5260 8327 www.regija.lt

juhtudel sellise vastutuse jagamiseks müüja kinnitusi ning nende sidumist sanktsioonide ja tagatistega. Juhul kui ettevõtte võõrandanud äriühing jätkab hiljem tegevust ega likvideerita, fikseeritakse ettevõtte müünud äriühingu vastutus müügilepingus selliselt, et ettevõtte müünud äriühing annab garantii või tagatise võimalike maksuriskide vastu. Kui müüja lõpetab aga oma tegevuse pärast ettevõtte võõrandamist, kasutatakse vastutuse tagamiseks teatud osa müügisumma deponeerimist või muid müüjaga seotud isikute poolt antavaid tagatise. Seega, kui maksuhaldur nõuab maksuvõla tasumist nt ostjalt, oleks selline kohustus tagatud müüja või müüjaga seotud isikute poolt. Loomulikult on vastutuse jagamine ka vastupidiselt võimalik.

Aktsiate/osade omandamine

Vaatame järgnevalt juhtumit, kui soetatakse äriühingu aktsiad/ osad. Nt AS A omandab OÜ'le B kuuluvad AS C aktsiad. Paar aastat hiljem selgub, et AS C oli maksustanud ebakorrektselt oma töötajatele antud aktsiaoptioone. Kellelt maksuhaldur sellise kohustuse täitmist nõuda saab?

Juhul kui omandatakse tegutseva äriühingu aktsiad/osad, jääb võimalike maksuriskide osas maksuhalduri ees vastutavaks see omandatav äriühing (so AS C). Kuna ka sellisel juhul on ostjal küllaltki piiratud võimalused ostetava äriühinguga seonduvate kõikide maksuriskide väljaselgitamiseks, soovivad ka siin uued omanikud sageli jätta vastutuse võimalike maksuriskide eest endistele omanikele (so OÜ'le B). Kuigi sellises situatsioonis on maksuhalduri ees vastutav ainult AS C, saavad uued omanikud maandada võimalikke maksuriske OÜ'ga B sõlmitavas aktsiate ostu-müügi lepingus. Nt võivad ka siin AS A ja OÜ B leppida omavahel kokku, et OÜ B annab garantii või muu tagatise enne aktsiate võõrandamist tekkinud maksukohustuste katteks või nõustub osa müügisumma deponeerimisega.

Seega on ettevõtte või äriühingu aktsiate/osade soetamisel ääretult oluline arvestada ka võimalike maksuriskide ületulekuga. Nii nagu ka autode puhul, võib ostetavate ettevõtete korral ilusa pealispinna all sisu roostetada. Selleks, et kõik probleemid aga päevavalgele tuleks, tuleb muuhulgas teostada ka maksude osas põhjalik ostuanalüüs (*tax due diligence*) ning ostu-müügi lepingus fi kseerida poolte vastutused, kinnitused ja sanktsioonid ilmnemata maksuriskide osas.